

- тронний ресурс]. Режим доступу: http://zakon.rada.gov.ua/go/995_004.
9. Податковий кодекс України від 2 грудня 2010 року № 2755-VI. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
 10. Про ринок земель: проект Закону України № 9001-1 від 19 липня 2011 року. [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://w1.c1.rada.gov.ua/pls/zweb2/webproc4_1?pf3511=40958.
 11. Ринок земель чи обіг земель, що отримує в результаті селянин? Новий етап земельної реформи. [Електронний ресурс]. Режим доступу: <http://www.agroinvest.org.ua/ukr/111?pg=3&nid=news%7C1615&ntype=project>.
 12. Синчак В.П. Концепція удосконалення системи оподаткування у сільському господарстві [Текст] / В.П. Синчак // Університетські записки. – 2008. – № 4. – С. 425-429.
 13. Тулуш Л.Д. Реформування механізму прямого оподаткування сільськогосподарських підприємств. [Текст] / Л.Д. Тулуш // Економіка АПК. – 2014. – № 10. – С. 34-45.
 14. Федоров М.М. Економічні проблеми земельних відносин у сільському господарстві. [Текст] / М.М. Федоров – К.: ІАЕ, 1998. – 263 с.
 15. Юшко С.В. Фіксований сільськогосподарський податок: історія та перспективи застосування [Текст] / С.В. Юшко // Фінанси України – 2009. – № 11. – С. 63-72.

УДК 336.64:336.02

Гудзенко І.С.

аспірант

Європейського університету

БЮДЖЕТНО-ПОДАТКОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ ФІНАНСОВОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ПІДПРИЄМСТВ

Стаття присвячена аналізу ролі держави в організації фінансів підприємств. Обґрунтовано роль оподаткування в організації фінансової діяльності. Досліджено світовий досвід впливу бюджетних витрат на фінансову діяльність суб'єктів господарювання.

Ключові слова: державне регулювання, бюджетно-податкове регулювання, фінансова діяльність підприємства, оподаткування, бюджетні витрати.

Гудзенко И.С. БЮДЖЕТНО-НАЛОГОВОЕ РЕГУЛИРОВАНИЕ ФИНАНСОВОЙ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ ПРЕДПРИЯТИЙ

Статья посвящена анализу роли государства в организации финансов предприятий. Обоснована роль налогообложения в организации финансовой деятельности. Исследован мировой опыт влияния бюджетных расходов на финансовую деятельность субъектов хозяйствования.

Ключевые слова: государственное регулирование, бюджетно-налоговое регулирование, финансовая деятельность предприятия, налогообложение, бюджетные расходы.

Gudzenko I.S. FISCAL ADJUSTMENT OF FINANCIAL ENTERPRISES

The article analyzes the role of the state in organization of financial activity of enterprises. The role of taxation in financing is substantiated. The world experience in the impact of budget expenditures on financial activities of business entities is studied.

Keywords: government regulation, fiscal regulation, financing, taxation, budget expenditures.

Постановка проблеми. Ринковий механізм саморегулювання в сучасних умовах не здатний самостійно забезпечити стійкий довгостроковий економічний розвиток, а, отже, необхідність державного впливу на фінансово-господарську діяльність підприємства дозволяє визначити завдання держави щодо забезпечення загальноекономічного зростання і стабільності, нівелювання наслідків економічних циклів, що негативно впливають на фінансовий стан більшості господарюючих суб'єктів. Враховуючи, що регулювання підприємницької діяльності державою здійснюється переважно шляхом впливу на обсяг і структуру фінансових ресурсів підприємства, вважаємо дослідження впливу бюджетно-податкової політики на фінансову діяльність суб'єктів господарювання актуальним, особливо в умовах зміни факторів, що визначають форми і методи державного впливу, зокрема рівня економічного розвитку країни, ступінь її інтегрованості зі світовою економічною системою, різноманіття форм фінансових відносин різних суб'єктів господарювання, рівень розвиненості фінансового ринку та його інфраструктури, різноманіття фінансових інструментів, що використовуються в господарській практиці.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. У спеціалізованій економічній, правовій, фінансовій літературі досліджують різноманітні аспекти державного регулювання діяльності суб'єктів господарювання в умовах розвитку ринкової економіки. Значний вклад

в аналіз державного регулювання господарської діяльності внесли такі вітчизняні вчені, як О. Бандурко, Т. Бова, В. Васильченко, В. Гриньова, О. Ломакіна, І. Михасюк, М. Новикова, О. Подцерковний, Г. Смолін й ін. Окрім того, управління фінансами підприємств, зокрема шляхом державного регулювання, висвітлено в роботах Т. Басюка, І. Бланка, В. Боронос, М. Білик, І. Ломачинської, І. Плікус, А. Поддєрьогіна, В. Опаріна, О. Терещенка, В. Федосова та ін. Разом із цим, більшість досліджень присвячено загальним питанням державного регулювання фінансів підприємства, особливостям регулюванню різних організаційно-правових форм підприємництва та їх реорганізації, аспектам управління фінансовою санацією тощо. Втім, державний вплив на фінансову діяльність підприємства інструментами бюджетно-податкового регулювання, на наш погляд, не має достатнього рівня досконалості.

Постановка завдання. Метою статті є розкриття ролі, особливостей застосування фінансових методів державної підтримки суб'єктів господарювання, зокрема інструментами бюджетно-податкової політики, які здатні сприяти стійкому розвитку підприємств, сприятливому клімату для підприємництва, зростанню інвестиційної активності, підвищенню їх конкурентоздатності.

Виклад основного матеріалу дослідження. Бюджетно-податкові механізми впливу на фінансову ді-

альність підприємств, виходячи з особливостей організації їх фінансових відносин з контрагентами, державою, доцільно розглядати за двома напрямками. Перший пов'язаний із формуванням зведеного бюджету держави, й, відповідно, основним інструментом регулювання фінансової діяльності є оподаткування. Другий – безпосередньо із використанням бюджетних коштів, де основними інструментами є державні трансферти (субсидії, дотації), державний кредит, державне гарантування по кредитах підприємств, державне замовлення.

Податкове регулювання являє собою сукупність заходів непрямого впливу шляхом зміни виду податків, податкових ставок, встановлення податкових пільг, зниження або підвищення загального рівня оподаткування, відрахувань до бюджету, що дозволяє впливати на фінансові рішення підприємств, а, отже, й на реалізацію фінансової діяльності безпосередньо. До методів податкового регулювання, які впливають на структуру і динаміку фінансових ресурсів суб'єктів господарювання, слід віднести такі, що успішно використовуються у світовій практиці: відстрочка податкового платежу, інвестиційний податковий кредит, податкові канікули, податкова амністія, податкові відрахування, вибір і встановлення податкових ставок, міжнародні договори про уникнення подвійного оподаткування тощо.

Разом із тим, система оподаткування – це сукупність податків, зборів та інших обов'язкових платежів до бюджетів різних рівнів і внесків до державних цільових фондів, які сплачуються в установленому порядку, і ця система диференціюється за джерелами сплати податків, що особливо важливо для управління структурою і динамікою фінансування підприємств. За джерелами сплати податкові платежі слід поділити на групи: 1) податки і збори, що включаються до ціни продукції; 2) податки, збори та інші обов'язкові платежі, що відносяться на собівартість продукції; 3) податки та інші обов'язкові платежі, що сплачуються за рахунок прибутку підприємства.

Перші дві групи податкових платежів відносять до непрямого оподаткування (ПДВ, мито, акцизи), вплив якого на фінансову діяльність залежить від багатьох чинників. З одного боку, він пов'язаний зі сплатою непрямих податків у процесі придбання товарно-матеріальних цінностей, оплати виконаних робіт і отриманих послуг. На цьому етапі сплата непрямих податків здійснюється за рахунок оборотних коштів, тобто спостерігається тимчасова іммобілізація оборотних коштів для сплати податків. У цьому випадку мають значення умови оплати та обсяги придбання товарно-матеріальних цінностей, ставки та пільги з податків, терміни відшкодування сплачених непрямих податків. З іншого боку, такий вплив пов'язано з надходженням непрямих податків на рахунок підприємства, які до моменту перерахування до бюджету можуть залишатися в його розпорядженні. Тому за певних умов реалізації та оплати, обсягах реалізації товарів (робіт, послуг), термінах сплати до бюджету непрямі податки виступають додатковим джерелом оборотних коштів. Разом із тим, ці податки також впливають на процес ціноутворення, структуру витрат.

Третя група – прямі податки (податок на прибуток) впливають на такі показники фінансово-господарської діяльності підприємства як ціна продажу продукції, дохід від реалізації продукції, собівартість продукції, операційний прибуток, чистий прибуток, швидкість оборотних оборотних коштів, на платоспроможність і фінансову стійкість підприємства,

формування його фінансових ресурсів та інвестиційну активність, конкурентоспроможність продукції і в цілому на поведінку підприємств будь-якої діяльності – операційної, інвестиційної або фінансової.

Податок на прибуток, як основний прямих податок суб'єктів господарювання, є однією з основних доходних частин бюджету більшості країн світу. Разом із цим, це значний важіль впливу на ціноутворення, інвестування, попит й ін. У більшості країн система оподаткування за цим податком побудована наступним чином: прибуток підприємств оподатковується як центральним урядом, так і місцевими органами влади; об'єктом оподаткування виступає чистий прибуток; ставки податку, як правило, встановлюються пропорційно, або мають незначну прогресію. Чистий прибуток, що підлягає оподаткуванню, дорівнює валовому прибутку (різниця між виручкою від реалізації продукції чи послуг і їх вартістю для юридичної особи), зменшеної на суму дозволених відрахувань, податкових пільг. Ставки податку в різних країнах можуть значно коливатися. Так, максимальні ставки податку становлять: у Німеччині – 50%, Греції – 49%, Франції – 42%, Бельгії та Ірландії – 43%, США – 39%, Італії – 36%, Великобританії, Нідерландах, Іспанії, Португалії – 35%, Люксембурзі – 34%, Україні – 18% [1].

ПДВ як основний непрямий податок, це, перш за все, податок на споживання, а відповідно інвестиції підприємств їм не обкладаються, тому необхідність реформування податку в зв'язку із зменшенням інвестиційної активності відсутня. Відповідно європейському законодавству, ПДВ є універсальним податком, який охоплює торгівлю, промисловість (включаючи добувну промисловість), сільське господарство, надання послуг. При цьому окремі країни-члени можуть, за узгодженням з Комісією, тимчасово виключати з сфери застосування ПДВ деякі сектори економіки (зокрема, громадське радіотелебачення, державна пошта, продаж нерухомості, банківські і страхові послуги). На розсуд країн-учасниць залишено питання про спосіб обкладення оборотів дрібних підприємств і фірм, а також послуг, призначених для особистого споживання (медичне обслуговування, перукарні) [2]. У даний час ПДВ стягується більш ніж у сорока країнах: майже у всіх європейських країнах, Латинській Америці, Туреччині, Індонезії, ряді країн Південної Америки.

ПДВ – це податок на споживання, а відповідно інвестиції підприємств їм не обкладаються. Разом із цим, цей податок має значний вплив на попит, ціноутворення, витрати.

Згідно з директивами Ради ЄС (5 та 6 директива), країни-члени ЄС можуть практикувати не більше двох ставок ПДВ: стандартної та зниженої [1]. У 2013 р. в ЄС мінімальний рівень стандартної ставки для країн-учасниць складає 15%. Понижена ставка (не менше 5%) може застосовуватися щодо окремих товарів і послуг (продовольство, фармацевтичні товари і медичне устаткування, книги, газети, послуги пасажирського транспорту й ін.). Пільгові ставки (не нижче 5%) використовується також при постачаннях природного газу і електроенергії за умов, що їх застосування не шкодить конкуренції. [1]

Середня арифметична ставок ПДВ країн Євросоюзу становить 20,04%. Середнє арифметичне за зниженими ставками в країнах ЄС становить 8,5%. Найнижчою зараз є ставка 15% у Люксембурзі. А самі високі ставки в Данії, Угорщині, Швеції становлять 25%. Румунія, Фінляндія мають ставку в розмірі 24%, Польща, Португалія, Ірландія, Гре-

ція – 23%, Бельгія, Італія, Іспанія, Чехія, Латвія, Литва – 21%, Україна, Австрія, Білорусія, Болгарія, Голландія, Молдова, Словенія, Естонія – 20%, Великобританія – 17,5% [1-2].

У США замість ПДВ використовується податок з продажу, в Японії – податок з обороту. Розмір податку в США сильно варіюється залежно від штату, часто узагальнює кілька податків з продажу, встановлених на різних рівнях. Наприклад, одна з найвищих ставок податку з продажів діяла до літа 2010 р. в Чикаго (Іллінойс) – 10,25%, з яких ставка штату складала 6,25%, міста – 1,25%, округу – 1,75%, транспортного управління – 1% [3]. Додаткові ставки в місті діють на харчові продукти і на алкогольні напої.

Якщо порівняти ПДВ та податок з обороту/продажу, то слід відмітити наступне. Бюджетні доходи більш захищені при ПДВ порівняно з податком з продажу, оскільки ПДВ сплачується на кожному етапі виробництва. Тому ухилення від сплати податку кінцевим споживачем призведе до втрати тільки ПДВ, який сплачується за зобов'язаннями на кінцевому етапі. У випадку з податком з продажу загубиться вся сума податку. ПДВ розглядають як податок, який адмініструють самі платники. Сумлінний платник зацікавлений у тому, щоб його постачальник сплатив ПДВ у повному обсязі для отримання права на податковий кредит та зменшення податкових зобов'язань. Особливістю податку з обороту також є те, що він стягується з обороту на всіх стадіях руху товару і допускає подвійне оподаткування, оскільки в оборот включуються також раніше сплачені податки. Тобто, даний податок має ефект каскаду: чим більше етапів проходить продукція, тим вище її кінцева вартість. Так як даний податок негативно впливає на останню ланку у виробничому ланцюжку, це спричинить подорожчання кінцевого продукту, зміну організаційної структури бізнесу тощо. Саме з цієї причини багато країн замінили податок з обороту на ПДВ.

Отже, особливості податку на прибуток, податку на додану вартість, податку з обороту дозволяє обґрунтувати наступні напрями впливу прямого і непрямого оподаткування на фінансову діяльність підприємств: прямі податки визначають пряму залежність між доходами, майном, капіталом підприємства та його зобов'язаннями по відповідним податкам; прямі податки безпосередньо впливають на формування, розподіл та використання прибутку; прямі податки безпосередньо впливають на інвестиційну активність; непрямі податки збільшують вартість продукції, а, отже, сукупну виручку від реалізації, грошовий обіг; непрямі податки не потребують накопичення грошових коштів у зв'язку з тим, що сплачуються з виручки від реалізації товарів, послуг (разом із цим, прямі податки такого накопичення потребують); непрямі податки сплачуються за принципом самооподаткування, а отже платник повинен самостійно регулювати індивідуальну податкоспроможність; зобов'язання по непрямим податкам непропорційно залежать від доходу, капіталу підприємства-платника; непрямі податки обмежують формування прибутку, оскільки ціни не завжди можна підвищувати пропорційно зміні ставки податку.

Важливим питанням дослідження державного впливу на підприємства є податкові пільги. Оперуючи ними, можна стимулювати ті види економічної діяльності та в ті сектори економіки, які, на думку держави, потребують особливих умов підприємництва. Обсяги податкових пільг у цілому в світовій

практиці наближаються до обсягів прямого державного фінансування. Так, в Японії сума таких пільг становить понад 60%, а в Нідерландах і Канаді – понад 90% суми бюджетних асигнувань [4]. На відміну від прямого державного фінансування, податкові пільги припускають менше втручання в діяльність суб'єкта і заохочують вже упредметнені дії. Крім того, для країн з традиційно низьким рівнем бюджетного фінансування саме податкові пільги є ключовим методом державної підтримки підприємств.

Більшість пільг по податкам пов'язано з НДДКР. Їх можна поділити на ті, що встановлюються пропорційно розміру витрат, і ті, що залежать від приросту витрат на НДДКР у порівнянні з базовим роком або середнім рівнем за певний період [1]. Найбільш високий рівень першого типу знижок застосовується в Австралії (150%), Сінгапурі (200%). Другий тип знижки визначається виходячи з досягнутого компанією збільшення витрат на НДДКР порівняно з рівнем базового року або середнього за визначений період. Так максимальна ставка такої знижки діє у Франції (50%). У Канаді, США, Японії, на Тайвані вона становить 20%. Деякі країни використовують обидві схеми одночасно (США).

Поряд з цим в ряді країн діє «стеля» для списання податків по знижкам на НДДКР. Так, в Японії і Південній Кореї вона не повинна перевищувати 10% суми корпоративного податку (для дрібних і середніх компаній Японії – 15%), у Канаді – 75%, в Іспанії – 35%, на Тайвані – 50%. В Австралії, Франції, Італії та Нідерландах діє вартісна межа податкової знижки. Крім того, наприклад, у США компанія не може подвоювати витрати на НДДКР протягом одного року, а середня наукоємність не може перевищувати 16% [1]. Ці обмеження спрямовані на те, щоб не допустити різких коливань податкових платежів приватного сектора, виключити можливість маніпулювання корпоративною звітністю для отримання невинновано високих пільг.

Найбільш універсальною пільгою з податку на прибуток є списання поточних некапітальних витрат на НДДКР при визначенні оподаткованої бази, а також прискорена амортизація щодо НДДКР, енергоощадних технологій. До найбільш типових видів пільг, що використовуються промислово розвиненими і новими індустріальними країнами в останні роки, можна віднести такі: податковий кредит, списання з оподаткованої бази, відстрочка оподаткування (податкова знижка на амортизацію та часові знижки), вирахування витрат на НДДКР, вироблених протягом року, з річного корпоративного доходу.

Важливу роль у системі оподаткування відіграє амортизація як об'єктивний економічний процес поступового відшкодування вартості необоротних активів у період їх функціонування у виробництві з метою відшкодування до моменту закінчення строку експлуатації. Амортизація у високорозвинутих країнах є першочерговим джерелом самофінансування [5]. Від її рівня залежить, з одного боку, величина податкових платежів до державного бюджету, з іншого – чистого прибутку підприємств.

У світовій практиці використовується п'ять основних методів нарахування амортизації, зокрема прямолінійний, зменшення залишкової вартості, прискореної амортизації, кумулятивний, виробничий. Порівняльний аналіз дозволяє їх поділити на прогресивні, регресивні і пропорційні. Регресивні (метод прискореної амортизації, зменшення залишкової вартості) передбачають, що більша частина вартості необоротних активів переноситься на вартість про-

дукту в першій половині строку корисного їх використання, прогресивні, навпаки, в перші роки переноситься менша частина вартості. У разі вибору прямолінійного методу – амортизація нараховується пропорційно. Окрім того, слід відзначити, що метод прискореного зменшення залишкової вартості не дає можливості впродовж періоду корисного використання об'єкта нарахувати амортизацію в повному обсязі, тому практикується списання на амортизаційні відрахування в останньому звітному періоді строку корисного використання об'єкта необоротних активів усієї суми його залишкової вартості.

Відповідно світовому досвіду розвинених країн найпоширенішим методом амортизації є прискорений. Так з метою стимулювання відтворення основних фондів у Великобританії дозволено в перший рік експлуатації обладнання списувати 55% його вартості, а в цілому за перші три роки експлуатації – 75%. В Японії прискорена амортизація досягає 200% річних. Річні норми амортизації в Канаді, Великобританії, Швейцарії до 100% [4]. У деяких країнах використовується спеціальний прискорений амортизаційний режим для депресивних регіонів (Швейцарія, США), для окремих видів діяльності (США, Австрія), захисту навколишнього середовища, використання енергоефективних, енергоощадних виробничих технологій, тепло- та шумоізоляції, сонячної енергії (Швейцарія, Німеччина).

Головними важелями впливу механізму фінансування державних витрат на фінансову діяльність підприємств виступають обсяг витрачених коштів і форми витрат бюджетів, які можуть збільшити фінансові можливості підприємства шляхом перерозподілу мобілізованих державою доходів, зокрема державні трансферти (субсидії, дотації), державний кредит, державне замовлення, державні гарантії. У світовій практиці ці форми державної підтримки підприємств застосовується, як правило, щодо розширення джерел фінансування розвитку малих підприємств, як інструмент санації суб'єктів господарювання, стимулювання інноваційної активності, підтримки експорту.

У процесі розподілу державних грошових коштів використовуються два головні методи: метод фінансування (безповоротний, безоплатний, цільовий) і метод кредитування (на засадах цільового призначення, платності, поворотності, терміновості). Методи фінансування поділяються залежно від певних ознак, наприклад, мети використання коштів, джерел їх утворення, організаційно-правових режимів, об'єкта та суб'єктів. Так, якщо фінансові ресурси виділяються з держбюджету, то це бюджетне фінансування; під час виділення грошових коштів з відомчих фондів, наприклад фондів міністерств, фінансування набуває характеру відомчого; за умов фінансування з цільових фондів матиме місце фінансування з цільових фондів. Залежно від суб'єкта, що отримує грошові кошти, умов отримання виділяють дотації, субсидії, субвенції.

Аналіз сутності субсидій, дотацій, державного кредиту, гарантування державою кредитів і замовлень, особливостей їх використання, дозволяє узагальнити, що субсидії, дотації, державний кредит щодо підприємств застосовуються державою для вирівнювання виробничих, економічних і соціальних умов окремих регіонів країни; підтримки зайнятості, сприяння підготовці та перепідготовці кадрів, змін структури ринку праці; впровадження комплек-

сних економічних і соціальних програм, спрямованих на прискорення розвитку в країнах, що розвиваються; сприяння реструктуризації певних секторів економіки з метою досягнення цілей соціальної політики; підтримки науково-дослідних програм; підтримки становлення нових галузей та експортних виробництв, сприяння залученню інвестицій, розвитку інфраструктури тощо. Для конкретних країн, коли розглядати їх окремо від світового ринку, застосування субсидій не має негативних наслідків, якщо, звичайно, не брати до уваги можливе зниження ринкової орієнтованості та конкурентоздатності національних виробників. Більше того, вони мають економічне обґрунтування, оскільки передбачають необхідність і можливість подолання недосконалої ринкових механізмів. В умовах інтернаціоналізації господарських відносин субсидування промислового виробництва, наприклад, деформує умови конкуренції на товарних ринках, надаючи фактично незаконні конкурентні переваги тим підприємствам, чий виробництво та експорт субсидувалися. Тому такі процеси на світовому ринку контролюються СОТ.

Світова практика також демонструє, що наприклад, для підтримки малого бізнесу більшість розвинених країн частіше використовують державні кредити, компенсації платежів по обслуговуванню кредитів, державні гарантії кредитів, грантове фінансування з цільових держфондів (США, Великобританія, Італія, Японія, Франція, Австрія, Іспанія, Канада, Сінгапур). Частіше перевага надається малим підприємствам, орієнтованим на експортну діяльність. Разом із цим, субсидії, держзамовлення використовуються в менших обсягах. Серед напрямів субсидування популярними є субсидії на проценти по кредитах (як правило, пов'язані з ЗЕД, інноваціями, зайнятстю, розвитком інфраструктури).

Якщо говорити про державну підтримку підприємств окремих стратегічних видів діяльності, то поширеним є фінансова допомога сільському господарству (США, країни ЄС, Японія, Канада), рибальству і пов'язаних з ним видам діяльності, наприклад, будівництво риболовних суден (США, країни ЄС, Канада, Китай), підприємствам металургійної галузі (США, КНР, Канада, ЄС), печатних видань (Швеція, Данія, Норвегія, США, Ізраїль, Австрія, Нідерланди), суднобудування (Японія, Південна Корея, Туреччина, Китай) й ін.

Висновки з проведеного дослідження. Державне регулювання фінансової діяльності підприємств, як процес нормативно-правового регламентування умов формування їх зовнішніх і внутрішніх фінансових відносин, здійснення фінансових операцій, зокрема, інструментами бюджетно-податкової політики, у сучасних умовах реалізується в усіх країнах з розвинутою ринковою економікою, не вступаючи при цьому в протиріччя з широкою самостійністю підприємств у виборі напрямів, форм і методів здійснення своєї фінансової діяльності. Сукупність таких заходів дозволяють державі забезпечити умови фінансово-господарської діяльності підприємств відповідно до ідеї соціально орієнтованої економіки та національної економічної політики. Таким чином держава не лише вирішує власні макроекономічні завдання, а й стимулює суб'єктів господарювання до покращення фінансового стану, фінансової незалежності, підвищення прибутковості, що, у свою чергу, формує основу стійкого економічного розвитку національної економіки.

БІБЛІОГРАФІЧНИЙ СПИСОК:

1. Лыкова, Л.Н. Налоговые системы зарубежных стран: учебник / Л.Н. Лыкова, И.С. Букина. – М.: Из-тво Юрайт, 2014. – 429 с.
2. Чукурна, О.П. Аналіз системи державного регулювання ціноутворення в Україні та країнах Європейського союзу / О.П. Чукурна // Наука й економіка. – 2013. – Вип. 3. – С. 227-235.
3. Duaa Eldeib Cook County shaves its sales tax. 0.5% rollback a start, some say / Duaa Eldeib // [Електронний ресурс]. Chicago Tribune. – July 01, 2010. – Режим доступу: http://articles.chicagotribune.com/2010-07-01/news/ct-met-county-sales-tax-20100630_1_sales-tax-cook-county-board-tax-rate.
4. Occupational Employment and Wages // [Електронний ресурс] U.S. Bureau of Labor Statistics. Washington, 2010. – Режим доступу: <http://www.bls.gov/>.
5. Бойко В.В. Мировой опыт формирования амортизационной политики предприятий / В.В. Бойко // Государство и регионы. – 2012. – № 10. – С. 187-191.

УДК 336.221:330.131.7

Давидкова Н.М.

аспірант

Класичного приватного університету

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ОСНОВИ ВИЗНАЧЕННЯ ПОДАТКОВИХ РИЗИКІВ В ДІЯЛЬНОСТІ БАНКУ

У статті проведено дослідження робіт науковців у галузі податкової ризикології, проаналізовано теоретичні засади податкового ризик-менеджменту в банку.

Ключові слова: ризик, податковий ризик, фактори податкових ризиків банку, види податкових ризиків банку, наслідки податкових ризиків.

Давидкова Н.Н. КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ОСНОВЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ НАЛОГОВЫХ РИСКОВ В ДЕЯТЕЛЬНОСТИ БАНКА

В статье проведено исследование работ ученых в отрасли налоговой рискологии, проанализированы теоретические принципы налогового рискованного менеджмента в банке.

Ключевые слова: риск, налоговый риск, факторы налоговых рисков банка, виды налоговых рисков банка, последствия налоговых рисков.

Davydkova N.N. CONCEPTUAL BASES OF DETERMINATION OF TAX RISKS ARE IN ACTIVITY OF BANK

In the article a study of works of scientists is undertaken in industry of tax risk, theoretical principles of tax risk management are analysed in a bank.

Keywords: risk, tax risk, factors of tax risks of bank, types of tax risks of bank, consequences of tax risks

Вступ. Податкові ризики мають суттєве значення в системі управління фінансами банку, оскільки податкові відносини опосередковують більшість його фінансових операцій, а отже, є важливим фактором, що визначає їх ефективність. Ігнорування податкових ризиків у процесі фінансового менеджменту банку може призвести до суттєвих негативних наслідків як у вигляді прямих втрат – зменшення фінансового результату, збільшення податкових витрат, фінансові санкції, так і у вигляді втраченої вигоди через прийняття неефективних управлінських рішень.

Реалізація податкових ризиків суттєво впливає на результати податкового планування банку, оскільки за їх невизначеності величина податкового навантаження може бути розрахована лише приблизно і у разі значних відхилень може призвести до прийняття економічно неефективних управлінських рішень щодо оподаткування, що в свою чергу негативно вплине на величину фінансового результату банку. Тому критерієм оцінки якості прийнятих управлінських рішень у сфері податкової діяльності банку повинна бути не стільки максимізація фінансового результату з метою поліпшення фінансового стану та підвищення ринкової вартості банку, скільки мінімізація податкових ризиків.

Аналіз останніх публікацій. Проблему податкових ризиків, аналіз факторів та причин їх виникнення досліджували в своїх роботах О.Ю. Безгубенко, В.І. Грушко, М.І. Мігунова, Т.А. Циркунова, В.В. Вітлінський, В.Л. Андрущенко, П.В. Мельник, В.М. Опарін, В.А. Онищенко, А.М. Соколовська, О.М. Тимчен-

ко, О.М. Десятнюк та ін. Праці зазначених науковців є фундаментом для дослідження джерел виникнення та видів податкових ризиків у діяльності банку.

Постановка завдання. Метою статті є поглиблення напрацювання науковців у галузі податкової ризикології, розвитку теоретичних засад податкового ризик-менеджменту в банку шляхом урахування факторів, що призводять до виникнення ризиків у сфері податкової діяльності банку.

Результати. Податковий менеджмент є підсистемою фінансового менеджменту банку, оскільки виступає його структурним елементом. Податковий менеджмент, не маючи чітко самостійного характеру, істотно впливає на прийняття управлінських рішень і сприяє підвищенню ефективності діяльності банку. Серед найважливіших завдань податкового менеджменту банку можна виділити наступні: визначення цілей і завдань податкового менеджменту на поточному етапі і на перспективу (тактичні і стратегічні завдання); вибір податкової стратегії за напрямками діяльності; визначення оптимального податкового навантаження і допустимих податкових ризиків; розробка облікової політики з урахуванням оподаткування; розробка правил і методів формування звітних даних, групування фінансової інформації, необхідної для достовірного і своєчасного розрахунку податків і забезпечення інформацією зовнішніх і внутрішніх користувачів для здійснення податкового контролю (податковий облік); розробка дієвої системи управління податковими витратами банку; розробка системи показників для оцінки ефективнос-